

Жигитлеге ахыр намыс бергендиле, баш ургъандыла

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Митингни ача, КъМР-ни Правительствосуну Председатели **Мусукланы Алий** Ата журтубузну къоруулай жанларын берген аскерчилерибизни атларын ёмюрлюк этиу бла байламлы магъаналы иш башланганын чертгенди эмда «Эсгеруиун вахтасына» къатышханлагъа ыразылыгын айтханды. «Излеу отрядлары келечилери

нистрациясыны башчысы **Уяналаны Кязим** да сёлешгенди. Ол гитлерчилени «Эдельвейс» дивизиясыны аскерлери Терс- Къолну кючлерге умут этгенлерин эсгергенди. «Кавказны бойсундургъанына махтанып, Гитлер нацист Германияны байрагын Элбрусну тёппесине чыгарыргъа буюрады. Алай 1943 жылда 13 февральда совет аскерчиле душманны штандартларын кетерип, къаяны

гъан полковник **Виталий Малышенко** уа излеу отрядла жаш адамлары керти да магъаналы ишни тегерегинде бирикдиргенлерин чертгенди. «Сиз патриотизмни керти магъанасын ангылтасыз, тарыхыбызны билерге, сюерге, ата-бабаларыбызны жигитликлери бла ёхтемленирге юйретесиз», -дегенди. Ол Кавказ ючюн сермеш 14 ыйыкъ баргъанын, аны кезиуонде 344 минг совет аскер жан бергенлерин, 600 мингден асламы жаралы болгъанларын эсгертгенди. «Энтта кеп аскерчибизни жанлары тынчаймагъандыла. Къазауатда жоюлганла барысы да басдырылгъынчы урушну бошалгъанга санаргъа жарамайды», -деп къошханды ол.

КъМР-ни Жамауат палатасыны башчысыны орунбасары – «Заман» газетни баш редактору **Атталаны Жамал** а либерал ниетлени жайгъанла, тюрлю-тюрлю мадарланы хайырлап, Ата журтубузга сыймекликни, тарыхыбыз бла ёхтемленгеннибизни, ата-бабаларыбызны жигитликлерине баш ургъаныбызны сыйыргъа кюрешгенлерин терслегенди. «Ала кеслерини къара ишлерин бюгон да

башчысы **Игорь Миронов**, Уллу Ата журт урушну, урунууну ветеранларыны республикалы советини башчысы **Мухамед Шихабхов**, Черкескини эм Пятигорскну архиепископу **Феофилакт**, КъМР-ни Муслиманларыны дин управлениясыны башчысыны орунбасары **Алим Сижажев** да сёлешгендиле.

Иймам-хатып **Эльдар-Хазрат** а РФ-ни Муслиманларыны ара управлениясыны атындан митингге къатышханлагъа ыспас этгенди. «Бизни кеп миллетли къыралыбыз урушну бир заманда да башламагъанды. Аскерчилерибиз динлерине, миллетлерине юлешинмей Ата журтубузну бирге къоруулагъандыла, Аллах аланы жигитликлерине тийишли багъа берир деп ийнанабыз», -дегенди эмда Къурандан аятла окъугъанды, дууа тутдургъанды.

Элбрусну къоруулай жан бергенлени христиан дин тередеге керти да эсгергендиле. Ызы бла 31 аскерчини сюеклери жыйылган 9 гулланы басдыргъандыла. Атажукинода кадет школну окъуучулары уа аланы къабырларына республикада аскерчилени къарындаш къабырларындан келтирилген жерни сепгендиле.

Ызы бла мемориалда «Ёмюрлюк от» жандырылгъанды. Бу сыйлы ишни уа премьер-министр **Мусукланы Алийге**, ветеран Бийчеккуланы **Хажимуратха** эмда кадетге ышангандыла.

Эсгеруиу жумушла аны бла бошалмагъандыла. Терс-Къолну школуну арбазында аскерчиле ашхана къурап, битеу сыйгенлени чай эм гречка как бла сыйлагъандыла. Школну арбазында уа Элбрусну этеклеринде табылган сауутланы кермючю къуралган эди. «Асламында совет сауутла табылгъандыла, алай немисли минаны кесеклери, гранатла да бардыла, -дегенди бизни бла ушакъда Юг аскер округну 49 общевойсковой аскерини командующийини орунбасары полковник **Александр Борисенко**. – Бу экспонатла уа 34-чю мотострелковий тау бригаданы энчи буйрукъла жаны бла ротасыны излеу отрядыны музейине берилдикдиле. Ол Къарачай-Черкесде Сторожевая станицада орналыпды».

Элбрусну этеклеринде табылган затланы арасында уа аскерчилени кийимлери, чурукълары, къашыкълары, бичакълары да бардыла. «Аладан бир-бирлеринде иелерини атларыны бла тукъумларыны биринчи харфлары да жазылгандыла. Алай ала киминики болгъанларын тохташдырыр ючюу а архивледе уллу тинтиу ишле бардырыргъа тийишлиди. Юч жылны ичинде 191 аскерчини сюеклери

табылып басдырылгъандыла, алай былайда сермешледе уа 366 адам фашистлени окъларындан жоюлгъандыла.

Сермеш къуру Элбрусда «11-ни ышыгында» бармагъанды, Тонгуз-Орун аулакда да къанлы къазауат болгъанды. Совет аскерчиле, былай-

бийликледеди, былайда сермешлени къыйынлыкъларын ангылар ючюн, таугъа ёрлеп, кеси кезюнг бла кёрюрге керексе. Ротада 103 адамдан сау жалаанда ючеулен къалгъандыла. Бюгон да «11-ни ышыгында» тийресинде ташладан этилген немисли блиндажла, ашханалары да

да жашагъанла бла бирге къыралыбызны къоруулау промышленностуна артыкъда бек керекли молибден темирни сыртларына жюклеп, Грузия жанына чыгаргъандыла. Къар басып, бузлап къалгъанла кёлдиле. Тамата лейтенант Григорянцын ротасы баргъан жолну, ол а 3600 метр

сакъланыпдыла», -дегенди бизни ушакъ нёгерибиз эмда быыл излеу ишле 3600-4000 метр бийликде бардырылгъанларын билдиргенди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.
Суратла авторнудула.

совет аскерчилени атларын белгили этип, аланы асырагъан бла чекленип къалмайдыла. Ала энтта уллу иш тамамлайдыла: эсгертмелени тап халгъа келтиредиле, архив материалланы тинтедиле, ёсюп келген тёлню патриот ниетлеге юйретедиле, ветеранлагъа болушадыла», -дегенди ол.

Мусук улу акция РФ-ни Къоруулау министрствосуну, бу ведомствону Ата журтубуз ючюн жанларын бергенлени атларын ёмюрлюк этиу жаны бла Управлениясыны, Россейни Сауутланган Кючлерини Ара музейини, «Мемориал-Эльбрус» излеу отрядны башламчылыкълары бла бардырылгъанын чертгенди.

Жыйылыуда ветеран **Бийчеккуланы Хажимурат** да сёлешгенди. Ол бу кюнню байрамгъа санагъанды. «Аскерчилени ёлюклерин уруш бошалгъанлай окъуна басдырыргъа борчлу эдик, алай аны этер адам болмагъанды. Бюгон а биз бек иги жумушну толтурабыз», -дегенди ол.

Бийчекку улу къазауатха биринчи кюнден ахырына дерти къатышханды. Ол уруш жолун Одессада башлагъанды, Сталинградны къоруулагъанланы санында болгъанды Уллу Хорламгъа Парижини тийресинде тубегенди. Мындан ары бир тёлню да аллай къанлы къазауатха тубемесин», -дегенди тамата.

Митингде Элбрус районну адми-

тёппесине СССР-ни къырал байрагын чыгаргъандыла. Ма алай бошалгъанды гитлерчилени Кавказны къоруулау планлары», -дегенди ол эмда республиканы оноучуларына, РФ-ни Къоруулау министрствосуну къазауатда жоюлганланы атларын ёмюрлюк этгенлери ючюн жюрек ыразылыгын билдиргенди.

Юг аскер округну аскерлерини командующийини къуллугъун толтур-

къоймагъандыла. Алай муратларына бир заманда да жеталлыкъ туюлдоле, бу акция анга шагъатлыкъ этеди», -дегенди. Сёзюню ахырында ол Сергей Орловну «Его зарыли в шар земной» назмусун окъугъанды.

Митингде РФ-ни Къоруулау министрствосуну Ата журтубуз ючюн жанларын бергенлени атларын ёмюрлюк этиу жаны бла управлениясыны аскер-мемориал бёлюмюню

Полициячыла битеурросей акциягъа къатышхандыла

21 июньда 22.00 сагъатда КъМР-де МВД-ны башчылары, энчи составы, Жамауат советини къаууму, ведомствону ветеранлары да Ёмюрлюк отну къатында «Эсгеруиун чырагъы» деген акциягъа жыйылгъандыла. Белгилисича, ол «Завтра была война» деген битеурросей социальный магъаналы ишни чеклеринде бардырылады.

Алайда болгъан митингде сёлеше, республикада ич ишлени министрени орунбасары полицияны полковниги **Казбек Татуев** Уллу Ата журт уруш бизден узая баргъанлыкъгъа, кеп миллетли совет халкъны аны кезиуонде этген жигитлиги бир заманда да унутулмазлыгын айырып айтханды. Ол ветеранлагъа энчи ыспас этгенди, алагъа кийик сауулукъ, узакъ ёмюр да тежегенди. Къабарты-Малкъарда МВД-ны башчылары, энчи состав да ала мурдор салгъан ахшы тередеге кертичилей къаллыкъларына ышандыргъанды.

Полицияны таматасы урушда жоюлган ата журтлуларыбызны,

андан къайтып, алай бюгоннге жеталмагъан ветеранланы да бир минут шох туруп эсгерирге чакъыргъанды. Къыйын жылланы эсгерип, ОВД-ны ветеранларыны советини таматасы **Борис Думаев** сёлешгенди. МВД-да Жамауат советни председатели **Валерий Балкизов** а къанлы къазауатда жоюлган 26 миллион адамны эсде тутаргъа кереклисин чертип айтханды. «Ма аллай уллу багъа бла келген мамырлыкъны биз сакъларгъа борчлубуз», -дегенди. Нальчикни православный килисасыны дин къуллукъчулары ёлгенлеге дууа окъугъандыла.

Сермеш аулакълда жан бергенлени, Ата журтну жигитча къоруулагъанланы, тылда жигер урунганланы барысыны да алларында баш ура, жыйылгъанла мемориалгъа голле салгъандыла эмда эсгеруиу чыракъла жандыргъандыла.

КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.

КЕНГЕШ

Жолга жууапсызлыкъгъа жер къоймазгъа

Республиканы жоллада жюрюуде къоркъуусулукъну жалчытыу жаны бла правительстволу комиссиясыны кенгешинде къауум вопрослагъа, тамаланыллыкъ жумушланы эсеплерине къарпанды эмда борчла белгиленгендиле. Жыйылыуда КъМР-ни Правительствосуну Председатели Мусукланы Алий, профиль министрстволаны, ведомстволаны, жер-жерли администрацияланы башчылары бла келечилери къатышхандыла.

Биринчиден, комиссияны алдагы кенгешлеринде этилген буйрукъланы толтуруу не халда болгъаныны юсюнден аны жууаплы секретары **Хачим Унатлов** къысха билдириу этгенди. Ол айтханнга кёре, борчла шарт белгиленгенликке, аланы толтуруугъа уа бир къауум ведомство уллу кёллю болгъанды. Мусук улу, жууапсызлыкъ болмазгъа кереклисин энчи чертип, болжалны сылтаун билдирге буюргъанды, ишлерине сансызлыкъ этгенлеге тийишли мадар табылгынын да айтханды.

Поездле эмда машинала жюрюген жолла къошулгъан жерледе къоркъуусулукъну жалчытыу юсюнден Шимал-Кавказ темир жолланы Минеральные Воды регионда бёлюмюню келечиси **Валчеслав Уколов** билдиргенди. «Быйлыны ал беш айында быллай жерледе эки авария болгъанды. Былтыр, сёз ючюн, жалаанда бири болгъан эди. Алай дагыда бу кёрюмдю къуандырырча туюлдо. Нек дегенде алада экеулен жаралы болгъанды эмда бир адам ёлгенди», -дегенди ол. Уколов айтханнга кёре, бу авариялада терслик водителънени кеслериндеди. Къызыу барып, белгиле, поезд келе тургъанына да къарамай, темир жолгъа чартлап чыкыгъанланы хатасындандыла ала.

Докладчы билдиргенге кёре, республикада поездле эмда машинала жюрюген жолла къошулгъан 28 жер барды. Алада къоркъуусулукъну жалчытыу да дайым эс бурулганлай турады. Ведомствону ишчилери водителълеге билдириуле этедиле, тийишли акцияла бардырадыла, профилактика жумушланы тамамлайдыла. Бу ишлеге къырал автоинспекцияны келечилери да къатышадыла.

УГИБДД-ны башчысы **Юрий Бегилов** айтханнга кёре, ол авариялада жалаанда водителънени терслеп къорырга жарамайды. Жолла тийишли халда болмагъанлары да сылтаула-

дан бириди. Сёз ючюн, аланы биринде жолну ол кесегинде бузкъаудан келтиргенди къыйын болумгъа. Бу шарт тохташдырылгъандан сора ол объектге къараргъа борчлу болгъан темир жолланы Георгиевске бёлюмюне тазир салынганды.

Жай солуу кезиуде сабийлени жоллада къоркъуусулукъларын жалчытыу юсюнден къысха доклады бла КъМР-ни билим беруу, илму эм жаш тёлню ишлери жаны бла министрени орунбасары **Сафарби Инжижиков** сёлешгенди. Бу жумушха ведомство дайым эс бургъанын билдиргенди ол. Аны хайырындан бу жаны бла бир тюрлю кемчиликке болмагъаны да белгиленгенди. «Сабийле бла эмда аланы ата-аналары бла ангълтанды ушакъла бардырадыла, билдириуле да этиледиле», - деп ышандыргъанды Инжижиков.

Республикада солуу лагерлени саны оночюдо. Аланы къатларында жоллада этилирге керекли жумуш хазна къалмагъаныны республиканы Жол мюлк управлениясыны келечиси **Рафаэль Аюпан** белгилегенди. Тийишли белгиле заманында орнатылган-

дыла, чунгурла да жамалгъандыла. «Жалаанда Бабуент - Бызынгы жолгъа ташла тюшген эдиле да, алайды да къысха заманны ичинде тазаланарыкъды», - деп чертгенди докладчы. Кенгешде республикадан башха шахарлагъа жюрюген автобуслуда къор-

кезиуде аланы санына энтта да 21 къошулукъду. Тазирлени юсюнден айтханда, отчёт кезиуде аланы ёлчми 278,7 миллион сомгъа жетгенди. 224,2 миллион сом сагъынылган аппаратураны хайырындан келгенди. Бузукълукъ этгенлеге протокол-

ла жазылгъанлыкъгъа, тазирлени жыйыуда болум артыкъ ёхтемленирча туюлдо. Сагъынылган 278,7 миллиондан бюгонлюкге жалаанда 136,2 миллион сом жыйылгъанды. Аны айтханда, Бегилов бу ишде болгъан тыйгъычланы да ачыкълагъанды. Ол ююм этгенден, бир-бирде водителъле этген бузукълукъларыны юсюнден билмей окъуна къоядыла. Приборла тохташдыргъан шартланы юсюнден алагъа письмо бла билдирича онг табылмай да къалыучуду. Инспекторла башха амалланы, сёз ючюн, SMS-билдириулен, хайырланыгъа да кюрешедиле. Бир нечча тазирлери болуп, алай аланы тёлерге сыймегенлеге мадар этген къыйын болгъанына да эс бургъанды ол. Сюд приставланы къырал службасыны КъМР-де управлениясыны келечиси **Адам Камбиев** ведомство бу жаны бла не иш этгенни къысха билдиргенди. Ол а жылдан -жылгъа кёбейип баргъанына да эс бургъанды. Сёз ючюн, бурунгу жылны биринчи жарымында ведомствогъа сюдно оноун толтурургъа жалаанда 40 минг къагъыт жиберилген эсе, быйыл озгъан беш айны ичинде аланы саны 200 мингден атлагъанды. Алай дагыда ишге аланы бары да тюшмейдиле. Бир-бирде документле тийишлисича жарашдырылмай да келедиле. Къалай-алай болса да, бу кезиуде 21 миллион сом жыяргъа къолдан келгенди. Тазирлени жыйыуда службаны приставлары алагъа закон бла берилген эркинликлерин толту хайырлангъанларын эмда бу иш мындан ары да тап халда бардырылгъын белгилегенди докладчы.

Жыйылыуда башха вопрослагъа да къаралгъанды. Аланы хар бирини юсю бла да тийишли оноула этилгендиле.

УБАШЛАНЫ Мурат.

Тарыгыулазга эчки комиссия кырайдгы

Нальчикде апелляция комиссиясы ЕГЭ-ни эсеплерине ыразы болмауу юсонден 310 заявление келгенди. Аладан 65-си кыбыл керюлгенди. Битеу соруулазга аныгылаула этилгенди...

АБДУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

КЪОЛДАН УСТАЛА

Аны гыранчаларын тыш кыыралладан келип да аладыла

Алгаракылада Кыбарты-Малкыар кырал университетте кыолдан усталаны ишлерини кермочю кыралган эди. Анда бизни чемер адамларыбыз хазырлаган кеп сейирлик зат бар эди...

хапарлайды Зоя. Ол тикген гыранчаланы ичин бла тышын айраллык туйюлсе. Кыайсы жанына буруп кыысанг да-жарайды. Алай болур ючюн а, уллу чемерлик керекди...

ХОЛАЛАНЫ Марзият. СУРАТДА: Зоя кеси тикген гыранчала бла.

Саулуук

Жайда жюрекни бла кыан тамырланы кючлеген беш амал

- 1. Кеп ашамагыз
2. Хант кыангагызда сельдерей бла петрушка болсунла
3. Помидорладан сыгылган сууну ичигиз
4. Имунитет-коктейлни хайырлангыз
5. Магнийни бла калийни - керекли мардада

КыМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кырал комитети, КыМР-ни Журналистлерини союзу, «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгэ псалъэ», «Заман», «Горняк», «Советская молодёжь» газетлени...

КыМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла кырал комитети, КыМР-ни Журналистлерини союзу, «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгэ псалъэ», «Заман», «Горняк», «Советская молодёжь» газетлени...

Тутушуу Бизни жашлада - алтын эм доммак майдалла

Польшада эркин тутушудан «Вацлав Циолковскийни мемориалы» деген халкыла аралы турнирге жерлешерибиз Мусукаланы Исмайыл бла Билял Махов кыатышхандыла.

Билял Махов.

Мусукаланы Исмайыл.

Ала Кыбарты-Малкыар эм Дагыстан республикаланы атларындан тутушхандыла. Лондонда Олимпиада оюналары доммак призёру Билял Махов эм ауур категорияда эришип (125 кг), алтын майдал Айдарбек Баймуратовну бла алганды.

Калининграддан Ильяс Ибрагимовну болжалдан алгыз хорлаганды. Жарым финалды да жетишимли башлаганды. Мында анга 2013 жылда дуняны чемпионатыны финалысты болгарлы Владимир Дубов кыаршы болганды.

Хорлаганланы араларына - отуздан аслам жерлешибиз

Тырнауазуны «Геолог» спорт-саулуук кючлеу комплексинде, Элбрус районун сабий-жаш телю спорт школуну директору Сабанчыланы Расулну хурметине жораланып, грек-рим тутушудан эришуу бардырылганды.

ЖЕНГИЛ АТЛЕТИКА Биринчи эришуулеринден - сауугала бла

XXVII Битеуроссей олимпиада кюннге жораланып, Тырнауазуны «Тотур» стадионунда женгил атлетикадан эришуу бардырылганды. Анга шахарны ючюнчо номерли школунда кыралган саулуук кючлеу лагерде солуган сабийле кыатышхандыла.

Анатолий ТЕМИРОВ. СУРАТДА: хорлаганланы кыаууму. Сураг авторнуду.

ФУТБОЛ Кытмагызан эселе да, тренерлерини ыразылыкыларын тапхандыла

Нальчикде СССР-ни спортуну устасы Александр Апшевни хурметине бардырылган футбол турнир алгаракылада бошалганды. Анда биринчи жерни Тбилисини «Сабуртало» командасы чыгындыла, Владикавказдан «Юность» а ючюнчо болганды.

ЦИЙКЪАНЫЛАНЫ Ислам - Биринчиден, командагызга кыалла борчла салгансыз? Бизни борчубуз хар заманда да бирди - биринчи жерни алырга. Былайда сёз жангыз жарау этдириуню юсонден бармайды, ол бизни хазырлыгыбызга бла усталыгыбызга тийишли багза бичиудю.

УЧРЕДИТЕЛЬЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ. Includes contact info for editors, phone numbers, and addresses.